

CENOTAPHIA
PISANA
CAII ET LVCI CÆSARVM
DISSERTATIONIBVS ILLVSTRATA.

Coloniæ OPSEQUENTIS IVLLE Pisanae origo, vetusti Magistratus, & Sacerdotum Collegia: Cæsaris vtriusque vita, gesta, & annuæ eorundem inferiæ exponuntur: ac aurea vtriusque Cenotaphij Latinitas demonstratur.

P A R E R G O N

*De annis regni Herodis: de Præsidibus Syriæ,
ac Romanis in Asia Prouincijs.*

A V C T O R E

F. HENRICO NORIS
V E R O N E N S I

Augustiniano, Serenissimi Magni Ducis Etruriæ COSMI III. Theologo
& in Pisano Lyceo Historiæ Ecclesiasticæ Professore.

VENETIIS, M. DC. LXXXI.

Apud Paulum Balleonium.

SERENISSIMO PRINCIPI

COSMO III

MAGNO ETRVRIÆ DVCI.

Pisana Cæsarum fratrum Cenotaphia An-
cyranis tabulis antiquiora , atque ob
præclaram parentalium victoris gen-
tium Populi notitiam , inscriptis toto
Romano Orbe marmoribus superiora ,
MEDICEI palatij atrio sistere , eorumque mihi ten-
tatae interpretationi tuum toto Orbe celebratum ,

ad pag. 1

Cenotaphium Cai Caesaris Augusti F.

QUOD ADVENIT. CVM IN COLONIA NOSTRA PROPTER CONTENTIONES CANDIDATO
 EVM MACISTRATUS NON ESSENT. ET EA ACTA ESSENT. QUAE INTRA SCRIPTA SVNT
 CVM AD III. NONAS APRILES. ALLATVS ESSET. NVNTIVS. CAIVM. CAESAREM. AVGVSTI. PATRI
 AR. PONTIF. MAX. SVMI. CVSTODIS. IMPERI. ROMANI. TOTIVSQVE. ORBIS. TERRARVM. PRAE
 SIDIS. ILLVM. DIVI. NEPOTEM. POST. CONSVLATVM. QVEM. VITRA. FINIS. EXTREMAM. POPV
 LI. ROMANI. BELLVM. GERENS. FELICITER. PERSECVT. BENE. GESTA. RE. PVBLICA. DEVICTVS. AVT
 IN. EIVS. RECEPTIS. BRILICISSIMIS. AC. MAX. SIMIS. GEN. TIBVS. IPSVM. VOLNERIBVS. PRO. RE
 PVBLICA. EXCEPTIS. EX. EO. CASV. CRVDELIVS. FATIS. ERERTVM. POPULO. ROMANO. IAM. DESIGNA
 TVM. EVSTISSVMVM. AC. SIMILIVMVM. PARENTIS. SVI. VIRTVTIBVS. PRINCIPEM. COLONIASQVE
 NOSTRAE. VNIVM. PRAESIDIVM. RAQVE. RES. NON. DVVM. QVIBO. IVCTV. QVEM. EX. DECES
 SVL. CAESARIS. FRATRIS. SVS. CONSVLIS. DESIGNATI. AV. QVIBO. FRONTI. NOSTRI. PRINCE
 PIS. VVENTVTIS. COLONIA. VNIVERBA. SVSCIPITAT. RENOVASSET. MVLTITICA. SSET. QVIB
 M. DEOREM. OMNIVM. SINGVLORVM. VNIVER. FORVMQVE. OB. SAS. SAS. VNIVER. DECV
 RPNES. COLONIQVE. QVANDO. EO. CASV. IN. COLONIA. NEQVE. HVIR. NEQVE. PRAEPECTI
 ERANT. NEQVE. QVIBO. QVIBO. DICENDO. PRARAT. INTER. FERE. CONSENSERVNT. PRO
 M. CONTVDINE. PANTAE. AC. TAM. INPROVICIAS. CALAMITATIS. OFORTERE. EX. EA. DIE
 QVA. REVS. DECEVS. NVNTIATVS. ESSET. VEQVI. AD. EAM. DIEM. QVA. OSA. RELATA. ATQVE
 CON. TA. IVSTA. QVE. RIVS. MANIBVS. PERFECTA. ESSENT. CVNCTOS. VESTE. MVTATA. TEMPLIS
 QVE. DEORVM. IMMORTALIVM. BALNEISQVE. PVBLICIS. ET. TABERNIS. OMNIBVS. CLAVSIS
 CONVICTIVS. SESE. APSTINERE. MATRONA. QVIBO. IN. COLONIA. NOSTRA. SVNT. SVBLV. GERE
 DIMQVE. EVM. QV. DIE. C. CAESAR. OBIT. QVI. EST. A. D. VIII. K. MARTIAS. PRO. ALTERNAT
 LV. BREM. MEMORIAL. P. ODI. NOTARIQVE. IN. PRAESENTIA. OMNIVM. IVSSV. AC
 VOLVNTATE. CAVRIQVE. NE. QVOD. SACRIFICIVM. PVBLICVM. NEVE. QVAE. SVFPEI
 CATIONES. NIVE. SPONSALIA. NIVE. CONVIVIA. PVBLICA. POSTEA. IN. EVM. DIEM
 RO. E. DIE. QVI. DIES. ERIT. A. D. VIII. K. MART. FIANT. FIANT. CONCLIANTV. IN. DICAN
 TV. AV. NIVE. QVI. LVDI. SACRIFICI. CIRCENSIVS. EO. DIE. FIANT. SECVT. IN. TVE
 V. HV. BO. DIE. QVOD. ANNIS. PVBLICE. MANIBVS. EIVS. PER. MAGISTRATVS. EOSVE
 QVE. PELS. IVRE. DICENDO. PRAERVNT. EODEM. LOCO. EODEMQVE. MODO. QVO
 L. CAESAR. EI. PARENTARI. IN. STITVTVM. ET. PARENTIV.
 VTIQVE. AB. EO. S. CELEBRATO. COLONIAE. NOSTRAE. LOCO. CONSTITVATVA. ORNA
 TV. S. SOLIS. DEVICTIVM. AV. T. IN. EIVS. RECEPTARVM. AB. EO. GENITIVM. SVPER
 EVM. STATVA. PEDESTRIS. IESVS. TRIVMPHALI. ORNATV. CIRCAQVE. EAM. DVAE
 ECLESTIAS. INAVRATAE. CAI. ET. LVCI. CAESARVM. STATVAE. TOMANTV.
 VTIQVE. CVM. PRIMVM. PER. LEGEM. COLONIAE. DVO. VIROS. CREARE. ET. HABERE. FO
 TIBVS. II. DVO. VIRI. QVI. PRIMI. CREATI. ERVNT. HOC. QVOD. DECVRIONIVS
 ET. VNIVERSIS. COLONIS. PLACVIT. AD. DECVRIONES. REFERANT. FORVM. PV
 BLICA. AVCTORITATE. ADHIBITA. LEGITIME. ID. CAVEATVR. AVCTORIBVSQVE
 ILLVM. TABVLAS. PVBLICAS. REFERATVR. IN. TERRA. T. STATVENS. IVNCVS
 FLAMEN. AVGVSTALIS. PONTIF. MINOR. PVBLICORVM. P. R. SACRODVVM. ROGARE
 IVR. VT. CVM. LEGATIS. EXCVSATA. PRAESENT. COLONIAE. NECESSITATE. HOC
 OFFICIVM. PVBLICVM. ET. VOLVNTATEM. PRAESENT. COLONIAE. LIBELLO. REDDITO
 IMP. CAESARI. AVGVSTO. PATRI. PATRIAE. PONTIF. MAX. SIMO. TRIBV. POTEST. XXXVI. PATRI
 POTEST. XXVI. IN. DICIT
 QVIBO. T. STATVENS. IVNCVS. PRINCES. COLONIAE. NOSTRAE. FLAMEN. AVGVST
 PONTIF. MINOR. PVBLICORVM. P. R. SACRODVVM. LIBELLO. ITA. VTI. SVPER. SCRIPTVM
 EST. IMPERATORI. CAESARI. AVGVSTO. PONTIF. MAXIMO. TRIBV. POTEST. XXXVI. PATRI
 PATRIAE. REDDITO. PECEBIT. ELACERE. CONSCRIPTIS. QVAE. AD. III. NONAS. APRILES
 QVAE. CEX. AB. EO. CATO. C. SERTIO. SATVRNINO. COS. SVERVNT. FACTA. ACTA. CON
 STITVTA. SVNT. PER. CONSENSVM. OMNIVM. ORDINVM. EA. OMNIA. ITA. FIERI. AGI. HA
 BERI. OBSERVARIQVE. AB. L. TITIO. A. F. T. ALIO. A. F. T. ALIO. HVIR. ET. ALI. MAGISTRATVS
 QVE. POSITA. IN. COLONIA. NOSTRA. HVIR. PRAEPECTI. SIVE. QVI. ALI. MAGISTRATVS
 ERANT. OMNIA. IN. PERSTVOM. ITA. FIERI. AGI. HABERI. OBSERVARIQVE. VTIQVE. I. TITIVS
 A. F. T. ALIVS. T. F. RVIVS. II. VIRI. EA. OMNIA. QVAE. SVBRASCRIPTA. SVNT. EX. DECRETO
 NOSTRO. CORAM. PRO. QVAESTORIVS. PRIMO. QV. QV. TEMPORE. PER. SCRIBAM. PV
 BLICVM. IN. TABVLAS. PVBLICAS. REFERENDA. CVRENT

CENSURE

ad pag. 1

Constitutionem Lucij Caesaris Augusti F.

XIII. K. OCTOBR. PISIS. IN. FORO. IN. AVGVSTEO. SCRIB. ADVVER
 Q. FERTILIVS. Q. F. P. RASINIVS. L. F. BASSVS. M. PVPPIVS. M. F
 Q. SERTORIVS. Q. F. PICA. CN. OCTAVIVS. CN. F. RVFVS. A. ALBIVS
 A. F. CVTTA

RYOB. C. CANIVS. C. F. SATVRNINVS. HVIR. V. F. DE. AVGVNDIS. HONORIBVS
 L. CAESARIS. AVGVSTI. CAESARIS. PATRIAE. PATRIAE. PONTIFICIS. MAXIMVS
 TRIBVNICIAE. POTESTATIS. XXV. FILI. AVGVSTI. CONSVLIS. RESCRIPATI. TRANSCIPIS
 IVVENTVTIS. PATRONI. COLONIAE. NOSTRAE. Q. D. E. R. F. D. E. R. I. C.
 CVM. SENATVS. POPVLI. ROMANI. INTER. CETEROS. FLVRIMOS. AC. MAXSIMOS
 HONORES. L. L. CAESARIS. AVGVSTI. CAESARIS. PATRIS. PATRIAE. PONTIFICIS. MAXIMI. TRIBV
 NICIAE. POTESTATIS. XXV. FILIO. AVGVRI. CONSVLII. DESIGNATO. PER
 CONSENSVM. OMNIVM. ORDINVM

TEVR. DATA. CVRA. C. CANIO. SATVRNINO. HVIRO. ET. DECEM. PALMIS. HYGENDI
 ASTICENDIQVE. VTER. EORVM. LOCVS. MAGIS. IDONEVS. VIDEATVR. EMENDVS
 PVBLICA. PECVNIA. A. PRIVATIS. EIVS. LOCI. QVAM. MAGIS. PROBVERINT. VTIQVE
 APVD. EAM. ARAM. QVOD. ANNIS. A. D. LXXX. SETTVRICE. MANIBVS. EIVS. PER. MAGIS
 TRATVS. EOSQVE. QVI. IBI. IVRIDICENDO. PRAESONT. T. OCLIS. PVLLIS. AMICTOS
 QVIBVS. EORVM. IVS. FASQVE. ERIT. EODIE. EIVS. VESTIS. HARENDAE. INFERRIA. MIT
 TANTVR. BOSQVE. ET. OVIS. ATRI. INFVLTI. INFVLTI. QVILS. MANIBVS. EIVS
 MACTENTVR. EAEQVE. HOSTIAE. EO. LOCO. ADOLEANTVR. AC. TVM. DEMVM. FACTAM
 SINGVLAE. VENAEE. LACTIS. MELLIS. OLEI. FVNDANTVR. AC. TVM. INFERIAS. MITTERE
 CETERIS. POTESTATEM. III. QVI. BRIVATIM. VELINT. MANIBVS. EIVS. INFERIAS. MITTERE
 NIVS. QVIBVS. AMPLIVS. VNO. CEREO. VNAVE. FACE. CORONAVE. MUTAT. DVM. III. QVI. IM
 MOLAVERINT. CINCTI. CAMINO. RITV. STRVEM. LICNDRYM. SVCCENDANT. ADQVE
 EXTINDE. HAREANT
 VTI. LOCVS. ANTE. EAM. ARAM. QVOD. EA. STRVES. CONGRANTVR. COMONANTVR. PATEAT
 QVODQVE. VTERVS. PDES. XL. STIPITVSQVE. ROBVTIS. SAELIATVR. LICNORVMQVE
 ACERVOVS. EIVS. BBI. GRATA. QVOD. ANNIS. IBI. COMSTIVATVR. CIRFOQVE. GRANDI
 SECVNDVM. ARAM. DEFIXSO. HOC. DECRETVM. CVM. SVPERIORIBVS. DECRETIS. AD. EIVS
 HONORES. PRAEMINENTIVS. INCIDATVR. INSCVLEATVR. E. NAM. QVOD. AD. CETERA
 SOLEMNIA. QVAE. EODIE. ILLO. DIE. VITARE. CAVERIQVE. PLACVISSENT. PLACERENT
 QVOD. ID. SECVNDVM. QVOD. DE. IIS. SENATVS. P. R. CENSVSET. VTIQVE. PRIMO
 QVODQVE. TEMPORAE. LEGATI. EX. NOSTRO. ORDINE. IMPER. CAESARE. AVGVSTVM
 PATRVM. PATRIAE. PONTIFICEM. MAXIMVM. TRIBVNICIAE. POTESTATIS. XXV
 ADERANT. BEANTQVE. AB. EO. VTI. COLONIS. IVLIENTIBVS. COLONIAE. OPSE. QVENTI
 IVLIAE. PISANAE. EX. HOC. DECRETO. EA. OMNIA. FACERE. EX. SE. QVIBVS. PERMITTAT

DISSERTATIO PRIMA.

DE PISANÆ COLONIÆ ANTIQVITATE,
eiusque vetustis Magistratibus, ac Sacerdotum
collegijs.

CAPVT I.

*Pisa in Etruria à Peloponnesijs condita. Plinij textus emendatus. Clus-
rij de Teutonibus Pisarum conditoribus opinio refellitur. Insigne M.
Catonis de eiusdem Vrbs antiquitate testimonium. Pisa Romano im-
perio addita. Varia Romanorum cum Liguribus in agro Pisano pra-
lia recitata. Consules Pisis hiemantes. Eadem Vrbs num fuerit Pra-
fectura? Colonia Latina Pisas deducta. Ciues in Tribum Galeriam
relati.*

Vicumque gentium ac urbium natales altiùs repetunt, usurpato magnis Scriptoribus iure, pleraque sine auctore vulgo prodentes, splendida mendacia adornant, ac poeticis propiora fabulis, quàm incorruptis antiquioris ætatis monumentis tradita, in literas mittunt, vt laudatis gentibus eo nobilior quo antiquior origo asseratur. Hinc factum est, vt non vna gens ex fumantis Troiæ cineribus originem iactet. Victoris ac principis terrarum Populi Romani natales à Teucris per tela ac gladios Achiuorum elapsis, deriuasse veterum tum historiæ, tum fabulæ contestantur. Eosdem per Antenorem maiores Venetorum Respublica belli pacisque artibus incluta, veneratur. Paullus Æmilius conterraneus meus, Francorum res, opere tricenum in annum cuso, seris posteris commendaturus, bellicosissimam nationem à Troianis ortam autumauit. Quid quòd ipsi Turci, vetusta origine, Teucris quibusdam putantur, vnica tantùm litera in ardentis Ilij rogo deperdita; Equidem ij suorum natalium primordia, per melicet, quocunq; auctore, ad Troianos referant. Pisæ vetustissima Etruriæ vrbs vel Ilij excidio antiquiores, vel certè non modò Teucris æquales conditores, verùm etiam rerum fortiter feliciterque gestarum gloria iisdem longè superiores sortita est. Etenim cum euerisæ Troiæ reliquæ *medias acies, mediosque per ignos*
A clapsæ,